

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAI
LAPTUDÁSBUSZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-ter sora 1 korona

A gonosztevőknek pusztulniok kell...

Lukács és Tisza miért vannak még a helyükön? Jöttek, hogy romboljanak és romboltak. Vállukra lopták az országot és valahányszor megmozdultak, összeomlásuktól rendült meg az ország. Két szörnyű, milliókra éhes Leviáthán. Mit akarnak még? Hiszen mindent elpusztítottak. Ami nemzeteket és társadalmakat összetart, szétesett és romokban hever. Eszményi értékek és anyagiak egyformán elpusztultak. A parlamentarizmust megbecstelenítették, az alkotmányt megtépték, a törvényt legázolták, a politikai becsületet beszenyvezték, az egész országot megfojtották. Nem él igazi életet ez a szerencsétlen ország. Összeroncolt tetemmel romok alatt haldoklik. Még mit akarnak? A sáskahad is eltakarodik, ha egy területet letarolt. Ők miért nem takarodnak el? Megmaradásuk még a saját szempontjaikból is értelmetlen. Ha fosztogatniok kell, hát az már nem lehet és mennél tovább maradnak, annál kevésbé lehet, mert amíg ők vannak, addig nincsen remény arra, hogy a nemzet az elvesztett erőket ujakkal pótolhassa ki.

Mert Tisza és Lukács ezt az országot az alkotó és termelő erejétől is megfosztotta. A gazdasági élet vigas talan leromlását ők idézték elő. Akármennyire is összefügg európai konjunkturákkal a pénzpiac feszültsége, a lezüllettségünk igazi oka mégis az itthoni állapotokban keresendő. Kisebb nemzetek nem erősödhetnek, ha mindig csak a saját forrásaikból merítenek. A gyarapodáshoz való erőt gazdagabb nemzetekből kell meríteniök. Mi tőlünk pedig azok elvonták a bizalmukat. Ahol csendőrszuronyra tüzték a törvényt, a hol kormány kormányzó principiumául az erőszakot deklarálta, ahol az uralom öröngői a jogot parancsoló tekintélyétől megfosztották, ott az érvényes erkölcsök nem védnek és nem oltalmaznak és ilyen ország iránt nem lehet bizalma a kulturált külföldnek.

A külföldi bizalmat vissza kell szerezni, de ezt csak úgy lehetne, ha magunkról a balkáni bélyeget lemoshatjuk és a parlamentarizmust romjaiból kiemeljük. Kifelé való megbízhatóságunk — a belső megerősödésnek ezt a főfeltételét — csak a belső rendezettséggel igazolhatjuk. A törvényesség és a jogrend sohse volt annyira hordozója a gazdasági érdekeknek, mint mostanság. A parlamentarizmust tehát nem csupán a parlamentarizmus érdekében kell régi tisztaságába visszahelyezni, hanem a nemzet gazdasági érdekei miatt is. Mert amíg a politikai állapotok meg nem tisztulnak, addig itt dolgozni, termelni, szerezni nem lehet.

A politikai rend helyreállításának pedig nincs más akadálya, csak ez a két

ember: Lukács és Tisza. Ő miattuk nincs béke, mert ő tőlük még ezt se fogadhatja el az ellenzék. Velük tárgyalni annyi volna, mint fölszenteltetni a megszenteltetett templomot azok által, akik kifosztották és megszenteltetették. A politika etika arculcsapása volna akárcsak meg is tőrni őket az alkotmányos rend újraépítésénél. Nekik ebben a munkában nem lehet szerepük. De ha a béke legszentebb céljai érdekében ettől az erkölcsi követeléstől el is lehetne tekinteni, ha mással szemben talán el is tekintene ettől az országot, Lukácscsal és Tiszával szemben semmi körülmények között nem teheti, mert ez olyan könnyelműség volna, ami csak újabb és még az eddigieknél is keservesebb csalódásokkal fizetne meg. Tiszával, aki mániákusa az erőszaknak és Lukácscsal, aki prototípusa az önzésnek, a ki a maga érdekeinek mindent feláldozni képes, aki képzeletet felülmúlóan fondorlatos és megbízhatatlan és aki mindezekben túl az alá a súlyosan megbélyegző vád alá is került, hogy az állam pénzét választási célokra tulajdonította el — ezzel a két emberrel az ellenzék semmi körülmények között nem tárgyalhat, mert az szinte békére, elfogadható garanciát nem nyújthatnak.

Addig tehát nem lesz béke, amíg ők állnak a kormány és a munkapárt élén. És amíg béke nincsen, addig az ország csak haldokolni fog. Miért maradnak hát? Ebben az országban, amelyet ők zsákmányoltak ki, magukhoz méltó munkát többé nem találhatnak. Százmilliókat kell kiharcolni a népből, hát honnan veszik a százmilliókat, ha ők megmaradnak és a nemzetet a termelő munkában megakadályozzák?

Amikor jöttek, hazugsággal jöttek. A nemzeti munkát tüzték ki cégerül és nem dolgoztak, de romboltak. Aztán a parlamenti etikát emlegették és e mögébujva, a parlamenti etikát a sárba gázolták. Most a jogrend megvédelmezését hazudják megmaradásuk ürügye gyanánt és a rend éppen miattuk nem állhat helyre. A legszentebb és a legfenségesebb fogalmak hazugsággá torzultak el az ő szájukban. Az egyenest görbére hajlították, a törvényt törvénytelenre, a rendet szörnyű anarkiává, amely már a közbiztonságot is veszélyezteteti. Ez a két ember most már nemcsak Magyarországnak a veszedelme, de Bécsnek is. Nem látják ezt odafent? A béke, amely minálunk mindent jelent, Bécsnek a monarkia hatalmi állását jelenti. Ezt előbb-utóbb Bécsben is meg kell látni. Ha tehát már a magyarság érdekét nem nézik, miért nem nézik Bécsét, ezt szolgálták mindig. Ne árulják hát el most se és pusztuljanak. Mert a békének ez a fő-tétele.

(B-t.)

Lopott-e Lukács, a kormány elnöke?

Sikkasztott közpénzek a munkapárti választásoknál.

Ez évi július 4-én törvényhatósági közgyűlése volt Udvarhelyvármegyének. E közgyűlésen id. Haller János gróf főispán keletes hangon cáfolgatta a „Jó étvágyat székelyek!” című röpiratban érintett munkapárti lopást, melyet már azelőtt Désy Zoltán volt pénzügyi államtitkár, a Kossuth-párt alnöke az országgyűlésen szemükbe vágott.

A nevezett közgyűlésen a sokszoros főispán Dr. Václav Ferenc orsz. képviselőre, mint azonossági tanura hivatkozott, aki azonban bizonytalan tanúságtételre hajlandó nem volt. De azért — úgy véljük — a közgyűlés némely tagja a főispán akkori cáfolatának hitelt adott...

A súlyos Magyarország mai közéletének erkölcesit ország-világ előtt mélyen lealacsonyító eset most ismét felszínre került és pedig olyan formában, a mi nem a sokszoros főispán kötelelességszerű pártoltjai, hanem a szóban forgó röpirat felé billenti az igazság valószínűségének mérlegét...

Désy Zoltán vádolja a miniszterelnököt.

E cím alatt „A Nap” pénteki számában ezeket írja:

Több reggeli lap, így „Az Ujság” a „Pesti Hírlap” mai számában az egyetemi ifjuság tegnapi lakomájáról szóló tudósításban Désy Zoltán volt pénzügyi államtitkárnak, a Kossuth-párt alelnökének ez a kijelentése olvasható:

— Egész Európában nyílt titok, hogy Magyarország kormányelnöke a legnagyobb panamista. Az az erkölcsi alap, amelyen a kormány és a munkapárt áll, olyan, amelyért kispolgárok börtönbe kerülnek: a lopás.

Erről az éles támadásról, amely nyílt vádat tartalmaz, nagy izgatottsággal beszéltek ma ellenzéki és munkapárti körökben. Désy Zoltán barátai emlékeztettek rá, hogy ez a vád már egyszer komoly formában fölmerült, de akkor Désyt elűzték attól, hogy a parlament előtt bizonyítson. Most azonban elérkezettnek látja az időt, hogy részletezze a vádat. „A Nap” munkatársa ma fölkereste Pannónia-szállóbeli lakásán Désy Zoltánt, aki Palugyay Móric országgyűlési képviselő társaságában volt. Désy így nyilatkozott:

— Eddig nem akartam ezt a fegyvert használni, de most már kénytelen vagyok vele. Igenis: **Sikkasztottak és loptak és béke csak akkor lesz, ha Lukács visszafizeti azt, amit lopott. Követelem, hogy a mi lopott pénzt rábizonyítok, azt fizesse vissza.** A munkapárt tagjaival nincs dolgom. Tévesen adták vissza tegnap esti beszédemnek ezt a részét, mert én csak a kormány erkölcsi alapjait jelöltem meg a lopást.

— Megengedhetők tartja-e Méltóságod. — kérdeztük — hogy a kormány egyik alappól a másikba utaljon át pénzeket?

— Nem, távolról sem, — felelt Désy. — Én hivatalos működésem alatt egyetlen fillért se fordítottam budgetellenes célokra. Csakis olyan célokra, amelyekre költségvetésileg rendeltetett. Meg vagyok róla győződve, hogy abban a kormányban, amelyiknek államtit-

kára voltam, ilyen eset nem fordult elő. A párt kasszájának az én működéseimben szerepe nem volt. **Vadalom a miniszterelnököt azzal, hogy tudtával és beleegyezésével defraudált (sikkasztott) pénzeket használtak föl a munkapárti választásokra.** Május végén vagy június elején — nem emlékszem pontosan — bementem Tiszához, aki már akkor elnök volt és közöltem vele, hogy ezt a vádat a Ház színe előtt bizonyítani akarom. Kértem, adjon engedélyt sürgős interpellációra. Tisza azt felelte, hogy nem tartja sürgősnek. Aztán jött június negyediké és az én interpellációm természetesen elmaradt. Amíg reméltem, hogy tisztességes kibontakozást érhetünk el, addig hallgattam és nem álltam elő bizonyítékokkal; de most kötelességem az ország elé vinni, hogy **közpénzekből négy millió koronát elvettek, elloptak.** Egyelőre ezt tudom bizonyítani, de lesz több is.

— Ismétlem, hogy annak a pénznek több millió része, amit a választásoknál használtak föl a kormány, defraudált pénz. A dolognak ez a hisztorikuma: Hónapokkal ezelőtt tudtam meg, hogy ezt a pénzt elsikkasztották. Mem akartam ezzel előállni, de a nagy kavardás alkalmával, Kovács Gyula eseténél odaszóltam Zichy János gróf miniszternek: Hogy élhet ily eszközökkel az a párt, amelyet lopott pénzből toboroztak össze? Másnap jelentkeztem Tiszánál és megmondtam, hogy nem vagyok gyermek, amit mondtam, bizonyítani tudom. De nem adtak alkalmat a bizonyításra. Többet nem tárgyaltunk. Egyik vezető politikai egyéniségünk arra kért, hogy bármily erős fogyszer is ez a dolog a mi kezünkben, ne használjuk, mert ugyis Balkán reputációnk van Európa előtt. Ne növeljük még ezt a defektust. De a történetek után tovább nem hallgatók. **Bizonyítékaim a zsebemben vannak és legközelebb alkalmat fogok keresni arra, hogy azokkal előálljak.** Amint már jeleztem, a béke első feltétele az, hogy térítsék vissza a négy milliót. Előbb nem is tárgyalunk.

Nyilatkozata végén azt mondta még Dasy, hogy amíg reménye lehetett a békés kibontakozásra, addig hallgatott, de most mikor azt látja, hogy Lukács László a saját személye miatt veszélyezteti az ország nyugalomát és alkotmányát, kénytelen volt a tényekkel előállni, első sorban azért, hogy példát teremtsen, hogy akik a közvagyonyhoz nyulnak, megbűnhődnek érte.

A félhivatalos szócső ilyenkor természetesen cáfol; noha Dasy már régebb megmondotta Tiszának, hogy ezt a vádat a Ház színe előtt bizonyítani akarja és tudja is bizonyítani.

Követeljük és követelnie kell Magyarországnak minden adófizető polgárának, hogy Lukács László miniszterelnök, legújában a Szent István rend kitüntetését, haladéktalanul adjon alkalmat a rettenetes vád bizonyítására vagy pedig vonja le a konzekvenciát és távozzék helyéről.

Százéves jubileum.

Barátságatlan őszi idő. Zimankós, hideg esőt csap az ember szemébe a szél s a Hargita köde eltakarja, de érezni lehet a havat. A falevelek kínos halála megkezdődött, a falu élénk lakója, a fecske jobb hazát keres s az ember kedélye e külső benyomások hatására alatt természetszerűleg elkomorodik. S annál inkább a szegény falusi emberé, ki a zuhogó patakok sáros hullámaiban keserves munkájának kárba veszett nyomait keresi, s ki erősen érzi, hogy: Isten keze rajtunk. Székelybetlenfalva századik búcsúünnepén ez a tudat nyomja lelkünket. De mily édes érzés, hogy van vigasztalás...

A százéves templomban az Isten színe előtt fölmelegedtek a komor szívek s a síró

asszony és a kemény szabású férfi egy lélekkel zengi: „Hozzát fohászokunk, áldott védasszonyunk”. Érzik, hogy nem hiába könyörögnek, hiszen kérésük meghallgatásának záloga, kiáltó, biztos jele: a százéves mult, a dícsőségben folyton emelkedő százéves mult...

Pál István apátkanonok, főesperes infulás miseje ritka látványosság a falu népe előtt s a volt betlenfalvi kántornak: Gál Sándornak ez alkalomra irt éneke is örvendetes meglepetés volt. A lelkeknek Istenhez való emelésében nagy hatással munkálkodott közre az alkalmi szónok: Gegő Simon székelyszentléleki plebános, ki szép szavakban fűzi egybe a nagynevű alapítónak: Pál András egri kanonoknak érdemeit s helyezi a legméltóbb helyre: a Boldogságos Szűz lábai elé.

Ez a gondolat foglalt le mindenkit a banketten is. Ennek adott kifejezést Székelybetlenfalva tekintélyes szülöttje: Pál Gábor, csikszeredei ny. gimn. igazgató, kir. tanácsos, a „Csiki Hírlap” érdemes fő-zerkesztője is. Ő Pál András kanonok, novii c. püspöknek működését úgy fogja föl, mint a székelymentes legjobban bevált módját. Hisz Pál Andrásnak s a hasonló szellemben működő többi nagy székelynek alapítványiból tanulnak azon derék emberek, kik díszére válnak a székelv névnek, tudományuk, hazának. Az általános szegénység miatt bizony nem tanulhatna ma se annyi székelv ifju. De e nagyoknak előrelátó gondoskodása lehetővé, sőt tényvé tette azt, hogy ma már az intelligencia testében, mint szorosan odatartozó részekre mindenhol tanult székelv emberekre akadunk akár Erdély, akár nagy Magyarország területén. Ez a kulturális működés méltó elismerést és hódolatot érdemel az utódoktól.

Ugyancsak a hála hangján szól *Kakucs* Ferenc helybeli plebános is, ki hívei nevében mond köszönetet a főesperes-kanonoknak, a ki gyöngelkedése ellenére és Pál Gábor ny. igazgatónak, ki a hosszú és kelemetlen ut fáradtságait is szívesen eltűrte, hogy ma itt hódolhasson az alapító szellemének és ünnepeljen az örvendezőikkel.

Delután 4 órakor volt a műsoros ünnepély. A Himnusz eléneklése után *Kakucs* Ferenc pleb. az alapító életét s a templom 100 éves multját mondja el határos szép beszédében.

Erre következett *Horráth* Lipót dramollettje: „Az elveszett gyermek”. A szereplők mind jól beletalálták magukat s a darab szép eszméjét domborították ki.

Ezután *Fábián* János papnövendék szavalata következett. „Boldogasszony Anyánk”-at szavalta Tárkányi Bélától. Hányszor hangzott a 100 éves multban a 400 éves ének szomorú hangja! s ma is, mert súlyos idöket élünk keseregve zendítnek rá, „kikben az önzéstől ment honszeretnek szent tüze még lángel” a Boldogasszony Anyánk édesbus dallamára.

A szavalt után az ifjuság énekara énekelte: „Szűz Anyám, sziveimnek üdv reménye” c. szép éneket. Mire *Fábián* István csengő hangon szavalta a „Régi dalt”. Ujra csak rá gondoltunk a jelenre:

„Földeinken nincsen áldás,
Elpártoltunk az Istentől,
Elfordult az Isten tőlünk,
Ő tudja csak, ezután még mit érünk?”

De van vigasz, a falu multja már rávetet: a Boldogságos Szűz.

Ezután még Pál István apátkanonok emelkedett szólásra. Ismerve az alapító Pál Andrásnak érdemeit az egri egyházmegyében, ismerve s ideozámítva jó lelkét sok alapítványból, alapos és jogos Székelybetlenfalva öröme, csak a hála se maradjon el soha.

A Szózat hangjai mellett a közönség szétoszlott.

A templom számára ez alkalommal a következő nagyobb összegeket kaptuk: Pál

Gábor csikszeredei igazgató, kir. tanácsos 50 K, Bartalis Imre 10 K, Persián János 10 K, Bokor Dénes 10 K, Balásy Dénes tanár, Budapest 10 K, Paál Gyula ny. tanár Marosvásárhely 10 K, Balásy Imre segédlelkész Kolozsvár 10 K, Erdős István 5 K, Paál Árpád 5 K, Pál Sándor 4 K, Ráduly Juliánna 4 K, Schuller Jánosné Paál Eszter 4 K, Kocsis Ignác pleb. 2 K.

Bar többen adtak még nagyobb összegeket, de feljegyzése a nagy tolongás miatt lehetetlen volt. Azért ugy ezeknek, mint minden jólelkű adományozónak ezuton is hálás köszönetet mond az ünnepély rendezősége.

Színes képek.

Fáklyás rendőrök.

A legtöbb tréfának fele való. Ez pedig amit most elmondani kívánunk, nem is annyira tréfa, mint inkább valóság.

Ugyanis a minap igen érdekes menet vonult végig Székelyudvarhely város utcáin — az éjjel utáni időben.

Korom sötétség, rideg, hideg éjszaka volt. A 7-es és 15-ös számú rendőrök fáklyával kísérték hazáig azt a praktikus tisztviselőt, a kinek — szerencséjére — azon ötlete támadt, hogy a rendőrséghez forduljon világosságot nyújtó segítségért...

Este 6 órakor még világosság van az utcán, de azért a villamos lámpák pazarul szórják a fényt. A polgármester jóvoltából pedig — máholnap fagygyertyára szorul a késő éjszakai órákban is járni kénytelen közönség. A rendőrség emberei meg a sötétben — csupa véletlenségből — hátha épen a polgármester urat fűlelik le majd... valamelyik csavargó helyett!... Szóval a sötétség veszedelmes a rendőrségre, a járókelőkre, de még inkább az lehet a kortesuton jövő-menő polgármesterre...

Sokszor mondtuk, hogy ne a gyufán, hanem egyéb dolgokon kellene spóroljon a polgármester ur. Így pl. a polgármesteri tulajmagas fizetésből is — bőven telnek világosságra...

HIREK.

— **Székelyudvarhely üdvözölete.** Országszerte megbotrározást, elkeseredett felháborodást keltett az a gyalázatos erőszak, mellyel a Tisza-Lukács-kormány viseltetett a nemzet legérdemesebb férfiaiából álló országgyűlési ellenzékkel szemben. Ebből kifolyólag a székelyudvarhelyi függetlenségi és 48-as párt a következő táviratot intézte az egyesült ellenzékhez Apponyi Albert gróf útján es kezéhez:

„A rezolúciós munkapárt pyrroszi győzelme alkalmából, az egyesült ellenzéknek — a szent korona ékköve: a magyar nemzeti alkotmányért, ember feletti erővel, nagy hazaszeretettől telített szívvel vívott titáni küzdelme közbe, a biztos győzelem reményében, Isten áldását kérve, üdvözlését, hódolatát küldi Székelyudvarhely város függetlenségi polgársága. Székelyudvarhely, 1912. szeptember 19-én. Gáspár Balázs. Dr. Olosz Péter.”

— A külügyminiszter fiának nevelője.

Jánossy Bélát, városunk szülöttét és az itteni rom. kath. főgimnázium volt tanárát érte a megtiszteltetés, hogy gróf Berchtold Lipót az osztrák és magyar monarchia külügyminisztere Zsiga fiának nevelését reá bízta. Nagyon örvendünk, hogy Jánossy ezen előkelő családdhoz jutott, de nagyon örvendünk annál is inkább, hogy ott az idegenben Vácon, a hol legutóbb közmegeledésre tanított, olyan nevet vívott ki magának, mint kiváló pedagógus, hogy egyenesen meghívták eme kitüntetésbe menő állásra. Minden esetre jól esik tudnunk, hogy a kis gróf

nevelése kipróbált jó magyar hazafi kezébe van letéve. Őszinte örömmel kívánunk szerencsét a messze idegenben és erőt hozzá, hogy ott is olyan jó hírnevet szerezzen a székely névnek, mint Vácon. Már elutazott városunkból és f. hó 20-án állását el is foglalta Bécsben.

— **Egyháztanácsi ülést** tart ma (vasárnap) d. e. 11 órakor Pál István apát-keponok, főesperes-plebános elnöklete alatt a székelyudvarhelyi róm. kath. keblbi tanács. Az ülésen a templom javításával kapcsolatos ügyeket tárgyalják.

— **Uj ügyvédek.** Dr. Besztercezy István székelykereszturi kir. járásbíró és Dr. Ferenczy Pál székelykereszturi ügyvédjelölt az ügyvédi vizsgát kiváló sikerrel tette le Marosvásárhelyt.

— **Tánciskola.** Simkovits József oklevéles táncitanító, kit évek óta ismer és becsül közönségünk, Székelyudvarhelyt e hó 22-én a polgári önképző-kör nagytermében megkezdí táncitanítását.

— **Mungó arcatlanság.** Ha valaki másnak lakásába, üzlethelyiségebe, azokkal összekötésben levő vagy azokhoz tartozó valamely helyiségben jogos indok nélkül, cselszövénynyel, — vagy az abban lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellenére bemegy, vagy abban akarata ellenére bennmarad: három hónapig terjedhető fogházzal és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezt mondja a Btk. 332. §-a. Ezzel szemben pedig napról-napra ismétlődik a kormányt árkon-bokron keresztül dicsőítő és a becsületes ellenzéki férfiakat sáros lábba taposni akaró „Igyen példány” tolokodása azoknál is, kik undorral, megvetéssel fordulnak el a piszkolódó papiroستól. Hiába utasítják vissza, hiába dobják ki, gyűlöletes, szemtelen pofáját ismételten oda dugja. Ez a mungó arcatlanság. A posta nem győzi szállítani a folyton visszautasított „Igyen, Mutatvány, Díjtalan” jelzésű újságformájú piszkos nyomtatványt. De azért csak küldik. Valóságos küzdelmet folytat vele a jó érzésű közönség, mert tudja, hogy ingyen ma nem adnak semmit. Ha elfogadják, megveszik az árát rajta sokszorosan. Erről fel kell világosítani a közönséget azoknak, akiket illet.

— **Tanítói áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Paál Sándor kigalambfalvai igazgató-tanítót és Paál Jenő magyarhidégkuti tanítót kölcsönösen áthelyezte. Vajjon mi lehet elrejtve ez áthelyezés mögött!... Jó volna megtudni, mert alig hiszünk, hogy ahhoz a közérdeknek is köze ne lenne. Paál Sándor Kigalambfalvát újra teremtette. Neki köszönhető az is, hogy vasuti őrháza van és egyebe is Vajjon mi zavarhatta ki békés, munkás otthonából? Erre azonban most alig ha kapunk feleletet.

— **Royal-mozi.** A városunkban levő Royal mozgófénykép színházat összes felszereléseivel együtt örökös áron megvásárolta Tordon János vállalkozó és azt saját berendezésével pótolva, kibővítve, folyó évi szeptember hó 28-án (szombaton) ismét megnyitja. A Royal-mozi továbbra is Székelyudvarhelyt, a régi városháza emeleti nagytermében marad s minden héten szombaton és vasárnap előadások lesznek. Tordon János, a Royal-mozgó tulajdonosa, elsörendű műsort ígér a közönségnek s tekintettel arra, hogy állandó letelepedésről van szó, remélhetjük is annak beváltását.

— **Takarékpénztár és munkásbiztosító pöre.** Nagyon fontos ügyben hozott ítéletet a szegedi ítéletábla. A Szabadkai Általános Takarékpénztár és Szabadkai Kerületi Munkásbiztosító Pénztár állottak egymással perben, amely abból keletkezett, hogy a Munkásbiztosító Pénztár ezerkétszáz korona járulékot rótt ki az Általános Takarékpénztár ama alkalmazottai után, akiket 1891. évtől alkalmazott és akiket a régi Kerületi Beteg-

segélyző Pénztárba nem jelentette be. A Munkásbiztosító Pénztár, mint a megszünt Betegsegélyző Pénztár jogutódja követelte a járulékot, melynek kifizetését a takarékpénztár azon a címen tagadta meg, hogy a munkásbiztosító járulékkövetelési joga elévült. A királyi tábla a pénztár javára döntött és az ítélet alapján a munkásbiztosító Pénztár most sorra veszi a szabadkai takarékpénztárakat és visszamenőleg 1892. április 14-ig, vagyis tiz esztendőre kirója a járulékokat. A Munkásbiztosító becslése szerint e kirovással a felszámolt kerületi Pénztár vagyonösszege mintegy huszezer koronával fog növekedni. Ennyit kell a szabadkai bankoknak fizetniök a Munkásbiztosító részére.

— **Leszállítják a szolgálati időt.** Negyven év hosszú idő, egy ember élete sem tart sokkal tovább. A tanítónak ilyen hosszú ideig kell a tanítónak poros levegőjét élvezni. Amikor már teste, lelke megöregedett csak akkor küldik el pihenni. De a halál rendszerint csak egynéhány évig hagyja nyugolni a roncsolt tüdejű és elhasznált agyu kulturharcosokat. Az állam a többi alkalmazott it nem zsarolja ki oly mértékben. A vasutasoknál mezelegszik huszonöt éves szolgálattal, a tanárokat pedig harminc éves szolgálattal után szinten pihenni küldik. A tanítóság csak öt év elengedését kérte, de a miniszter még ily csekély kívánságot sem akart teljesíteni. A polgári iskolai tanárok szolgálati idejét leszállítják harmincöt évre. Most már elvárja a tanítóság is, hogy ebbeli követelését teljesítsék. Negyven évig nem a legkellemesebb dolog szenvedni a tanügyért, még gróf Zichy János sem szeretne negyven évig közoktatásügyi miniszter lenni. Vagy igen?

— **Székely testvérek!** Szegények vagyatok? Nem telik arra, hogy egymagatok előfizessetek a most annyira szükséges függetlenségi újságra? Ne szégyelljétek. Ha öten összeálltok és 2—2 koronát letesztek, egész éven át, hetenkint kétszer olvashatjátok a „Székely-Udvarhely” politikai székely újságot. Az öt székely közül egyiknek a nevére megrendelhetitek s ilyen módon évi 2 koronáért mindannyian újságelőfizetők lehettek. Ne hallgassatok azokra, kik felsőbb nyomás folytán, lebeszélnek az ellenzéki lapok olvasásáról. Azok csak azt akarják, hogy Ti örökre tudatlanok maradjatok és az orrotoknál fogva vezessenek oda, a hova hatalmas érdekeik kívánják. Nyiljék ki már egyszer a szemetek és azzal lássátok meg a végtelen nagy veszedelmet, mely hazánkat különösen most végpusztulással fenyegeti. Jogaitok érvényesítéséről csakis az ellenzéki lapok beszélnek. Olvassátok tehát fokozott figyelemmel az igazi függetlenségi újságokat, mert most nagy feladatok várnak minden igaz hazafira.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövegek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

Méhészet.

Teenők kezdő méhészek számára.

A nyár elmúlt s vele a remény; nem a legjobb emléket hagyta nekünk, méhészeknek. Nagyon sok reményt és tervet semmisített meg. Azonban ha fervünk nem sikerült is, nem kell csüggednünk, aggodalom nélkül folytatjuk tovább a munkát s ha helyesen végezzük munkánkat, biztosan számíthatunk fáradságunk jutalmára.

A nyár elmúltával vége lett a mézgyűjtésnek, nincs a méheknek gyűjteni valójuk; ezután még a napi szükségletet sem képe-

sek gyűjteni. Hiába díszlenek a mezőn a virágok, hiába keresik fel a méhek nagy szorgalommal, üres a virágok kelyhe, nincs bennük édes nektár, a hűvös éjszakák megakadályozták fejlődésükben. Kis munkásaink azért mégis fáradhatatlan szorgalommal keresik fel a virágokat mindaddig, míg a kasza vagy a hideg meg nem semmisíti azokat. Gyűjtenek még virágport a fiasítás számára, a melyre a jövő tavaszon igen nagy szükségük lesz.

A mézűrt ha ki nem ürítettük, tovább ne késsünk vele, hanem minél előbb ürítsük ki, a Hanemann-rácsot szedjük ki s helyébe a fedődeszkákat rakjuk oda; az elszedett mézes kereteket pergessük ki; a kipergetett lépeket a mézűrbe rakjuk vissza; a fedődeszkát egy centiméternyire feszítsük szét, hogy ezen a nyíláson a méhek felmenjenek a mézűrbe s a lépeket pár nap alatt rendbehozzák és azután kiszedjük és elraktározzuk azokat.

A méhek betelelési ideje itt van. E munkánkat míg az idő alkalmas, végezzük el, mert ha elhalogatjuk s majd akkor végezzük, mikor az idő nagyon lehül, nagy nehézséggel jár s mégis csak egyoldalulag tudjuk végezni. A méhek betelelése nem valami nagy dolog, mint némelyek gondolják. Az egész betelelési munka csak annyiból áll, hogy alaposan meggyőződünk a méhek mézkészletéről s ha hiány mutatkozik, azt pótoljuk s hogy milyennek kell lenni a méhek téli berendezésének, ezt legjobban maguktól a mékektől tanulhatjuk meg leginkább.

Kezdő méhész, a kik még nem tudja milyen kell legyen a méhcsalád téli berendezése, szedje ki egy jó népes méhcsalád összes építményeit, nézze meg alaposan s a hogy az van berendezve, mindig ahoz hasonlóan járjon el. Minél jobban megközelítheti ezt, annál helyesebben járt el. Kezdő méhészek figyelmébe ajánlom, hogy az a méhcsalád, a melynek a költő-ür felső-sor kereteit teljesen megtöltötte mézzel és be is fedezte s az alsó sorban is 2—3 keret felényire vagy egyharmadára mézzel megvannak töltve, utóbbiak ha nincsenek is befedve, az ilyen méhcsalád ha kellő népességgel bír, a mely 14—16 keretet elfoglal teljességgel megfelel azoknak a mi egy jó méhcsalád beteleléséhez szükséges.

Gyenge méhcsaládokat ne teleljük be bár mennyire ohajtjuk is méheink létszámát szaporítani, hanem minél előbb egyesítsük. Két gyenge méhcsaládból egyet vagy 3-ból kettőt készítsünk, mert gyenge méhcsaládok ritkán hoznak a méhésznek jövedelmet. Az egyesítés az ingó szerkezetű kaptárakban igen könnyű dolog.

Azt hiszem felesleges is említenem, hogy az öregebb vagy gyengébbnek bizonyultaknak semmisítjük meg népét és építményeit felosztjuk.

Az egyesítés vagy felosztandó méhcsalád anyját kikeressük és megsemmisítjük. 24 óráig anyátlanul saját kaptárunkban helyén hagyjuk. Az anya eltávolítása után másnap estefelé, mikor a méhek járása megszűnt, kiszedjük a kereteket és a méhekkel együtt azon kaptár mézűrbe rakjuk, ahova akarjuk. Azon kaptárba, melyikbe a más kaptárbeli méheket rakjuk, előzetesen egy fedődeszka helyébe rostaszövetet teszünk. Ez azért szükséges, hogy reggelig egyenlő száguak lesznek és akkor minden veszély nélkül össze ereszthetjük.

A melyik méhcsaládnak kevés mézkészlete van, befedett mézes keretekkel nem rendelkezhetünk s kényszerítve vagyunk pergetett méz etetésére, ezt éppen ne halogassuk, inkább végezzük ma, mint holnap! Az etetéssel óvatosan járjunk el, nehogy rablást idézzünk elő.

Székeiyszombor, 1912. szept. 9-én
AMBRUS ANDRÁS, méhész.

4700 - 912. tkvi sz.

Hirdetmény.

Erdőfüle község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579 számú szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1896 XXIX, az 1889 XXXVIII és az 1891 XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892 XXIX. t. cikkben szabályzott eljárás a telekbejegyzés bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban foganatosítottatik.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1912. évi november hó 1-én fog kezdődni.

Ennél fogva:

felhívják az összes érdekeltek hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt kitűzött határon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15. 18 és az 1899. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda használnak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elterjedési kedvezménytől is elesnek.

és azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zalogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyisintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jogok törlesztését kérelmezzék, illetve hogy a

törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyeg mentesség keezményétől elesnek.

Kr. Jarasbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Oklondon 1912 évi szeptember 12.

Kelemen s. k.
kir. aljbiró.

A kiadmány hitelül:
Szeles Felix
kir. j. birósági irnok.
tkvezető h.

Szamóca, legalkalmasabb ültetési ideje most van. Erdőteljes, átültetett c. e metéket készen csomagolva 100 darabonként 7,50 koronaért szállítanak **Fischer és Társai** faskolák és szőlő oltványtepei Nagyenyed.

MEGHIVÓ

A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági itelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja folyó hó 22-én a szövetkezet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok azon figyelemzetésseir hivatnak, miszerint kellő számú tag megem jelenése esetén folyó hó 29-én a rendkívüli közgyűlés — az alapszabály 40 § a értelmében — tekintet nélkül a tagok számára fog megtartatni.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 12.

Igazgatóság.

Keresetetik

egy utazó, aki a kereskedőket látogatja meg **Székelyudvarhelyt** és a szomszéd helyiségekben egy októberben üzembe jövő

Bouillon-kockagyár-hoz.

Ezek egy új módszer szerint készítették és olcsóbbak, izletesebbek kiadósabbak, mint minden konkurrens gyártmány és teljesen pótolja a húst. — Ajánlatok referenciák megadásával „1303 H. N. Rudolf Mosse, Wien” címre küldendők.

Eladó olcsón egy szép és jó Daniel-fele cserépkályha. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

Eladó ház Árpád utca 64. számú ház eladó Értekezhetni özv. Sándor Denszenénél.

Kiadó urilakás

1. a Batthyány-téren. Emeleten: 1 nagy utcai áltányos: három, vele összefüggő és 1 kis átjáró szobákból álló lakás, azonnali, vagy szept 29-re kiadó!

2. **Udvari lakás** ugyanott két szoba, konyha és hozzávalókkal, földszint, kiadó. Egyik nagy szoba alkalmas: szabónő, masamódnó stb.-nek

3. **Ugyanottan** udvari földszintes lakás 1 szoba, konyha és hozzávaló helyiségekkel kiadó és azonnal is elfoglalható.

4. **Csere** utcában 3 szobás, konyhás, kamara, pince, fatartó, sertésol, tyukol, galambgus és külön udvarral, kuttal, gyönyörű rózsás kerttel, gyümölcsfákkal Kedves, csendes lakás egészséges helyen. Pék József építőmesteré volt. Azonnal vagy szept. 29-ől kiadó.

5. **Csere** utcában három szoba egyik jó műhelynek konyha, kamara, sütőház külön udvarral. A Herczeg Albert fele házban kiadó, esetleg eladó, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett!

6. **Csere** utcában, a 3-dik ház az aljban, a kuton innen, néhai Kandó-féle házban: kiadó egy két szobás és egy szobás lakás, fatartó, sütővel, külön udvarral, azonnal el is foglalható!

7. **A tábor** utcában a közközháza mellett: két szobás, kamarás és konyhás, pince, fatartó, tyukol, sertés paja és esetleg istállóval és szerkesszinnel is, csak egy lakos van még az udvaron, kitűnő vizű kuttal kiadó! A lakás alatt van egy nagy magas, tágas nagy műhelynek alkalmas pince helyiség. Van egy külön eggyes szoba is, mely külön is kiadó!

8. **Eladó házhelyek, belsőségek!** Az országot menten Bethlen utcában, *apostol mellett*, a bejáró balra levő belsőt, mely Vajda Lajos faraktára volt, ELADÓ. Párcellánként az egész 5 belsőre felszítva 5000 koronáért darabja! Vendéglőnek, kerekedesnek, nyílt ül tnek, fakerekedes és rendkívül előnyös, mert hátul a vasutrá is rakodó kapu nyitható. Barmifele épület építése kőből engedélyeztetik barkinek is. ELADÓ RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

Kuvarkertbe

nagy gyümölcsös kert **FELPÁRCELLÁZVA** több házhelyre, megalkinthető terv szerint! Három utca fronttal eladók örök áron. Vevőknek olcsó fővény, téglavetett hely biztosítottak. Gyönyörű mind nemes fajtákkal, melyek már teremnek. Jó ivóvíz kuttal! Igen alkalmas lenne tisztviselői telep, vagy más társaságok tagjainak, kik így magukban építhetnének és lakhatnának. Ha a pénzügyi viszonyok javulnak, magam szerzek reá kölesönöket az építhetésre!

Tábor utcában gyönyörű gyümölcsös kertben TAXÁS házhelyek eladatnak, illetőleg kiadatnak huzamos időkre! Kitűnő kut az udvaron, közös sütőkemence stbbivel! Az utca már csaknem egészen be van építve!

Külömbféle kiadandók vagy eladandók!

11. **Faraktárnak:** a barom piactér melletti bekerített hely; külső fele kiadandó és azonnal át is vehető. Belső felén már van faraktár!

12. **Homoródi borvíz** szállításra a városba *korsókba* előfizetőknek kiadandó kétféleképpen is. 1. A szállító kap a behordás és széthordásért és elosztásért az előfizetőknek havi 200 K-át 2 Vállalkozásba veszi a szállítást, korsóit, szekereit, míg maga beszerzi. *én adok*, mely esetben 230-240 K-át kereshet

13. **Nagygalambfalván eladó** az országot menten egy *kitűnő* helyen, a kocsoma mellett fekvő nagy belsőt. Mindenre, de iparosnak, különösen alkalmas 2000 K-ért. *Azonnal át is vehető. Jó kut van rajta.*

14. **Nagygalambfalván eladó** egy 28, egy 14 és egy harmadik 9 holdas, erdő szép *tízifa* állománnyal, mely legszebb a község határába. Az országtól pár száz lépésre *Várfele* nevű helyen a Vágás pataka, melyen a falun innenfeleli hid vezet át. Székelyudvarhelyről is *megjárható* egy nap *kétszer!* Igen *előnyös* vásár, fogattartóknak.

15. **Fentiekről értekezhetni levélben vagy személyesen a tulajdonos:**

Nagysolymosi
Koncz Ármin

gyógyyszeréssel Székelyudvarhelyt.

Bélyegzők és pecsétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan-szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvés papir kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szamárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és belgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vizekórás, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, őrlés stb. el-

len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánla-

tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajattermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véreb, mely, Frigyes főherceg vérebével volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronáért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Ferencné VINKOVCE** (szerén, várm.) Florián u. 6. sz.

Eladó vagy kiadó

belsőség. Székelyudvarhelyt. Solymossy-utca 27

sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, íves veranda, sütőház, fatartó, sertésol és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól ugyanott.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható